

CHALOUPECKÝ ZPRAVODAJ

ČERVEN 2010

WWW.CHALOUPKY.CZ

Vážení přátelé a příznivci Chaloupek, před měsícem jsem vám přál "mírné jaro a léto bez přírodních katastrof". Bohužel přání zůstalo nevslyšeno. Vytrvalé a silné deště způsobily řadu tragédií na Moravě. V neděli 30. května jsme uspořádali akci "Louka plná orchidejí" na rašelinné louce u Hrutova. Jak spolu tyto dvě události souvisejí? Přírodní rezervace Na Podlesích je jedním z posledních zbytků podmačených rašelinných luk v jižní části Vysočiny. Ještě v 50. letech byly v krajině naprosto běžné, byly schopné zadržet vodu v krajině a postupně ji uvolňovat. Zmizení těchto luk je příkladem toho, jak jsme odtok vody z krajiny zrychlili. Budiž k nám příroda za naše hospodaření v krajině vlídná a milostivá.

Jozef Zetek (jozef.zetek@chaloupky.cz)

K pravidelnému odběru Zpravodaje se můžete přihlásit na www.chaloupky.cz v levém rohu „Zpravodaj na e-mail“.

CO SE UDÁLO...

DRAK VE ŽDÁRSKÝCH VRŠÍCH (ZATÍM) NEŽIJE

Průchodem ve skalním masívu Dráteniček zahájily děti ze ZŠ a MŠ Sněžné na Žďársku činnost nově vznikajícího pracoviště Chaloupek na Krátké. Pátraly po možných stopách "draka" v nádherné přírodě Žďárských vrchů.

Středa 19. května 2010 se stala prvním dnem ověřování ekologických výukových programů nového pracoviště Chaloupek. Drakem je míněno možné znečištění či poškození přírody působením lidské činnosti.

V následujícím roce pracoviště na Krátké připraví několik dalších programů pro školní děti. V červnu tohoto roku otestují žáci ZŠ a MŠ Křižánky pilotní verzi programu věnovaného rostlinám Žďárských vrchů.

Marie Rajnošková (marie.rajnoscova@chaloupky.cz)

KOOPERATIVA POMOHLA

Společnost Kooperativa umožnila svým zaměstnancům věnovat jeden svůj pracovní den v roce pomoci NNO formou dobrovolnické práce. Zaměstnanci si z připravené nabídky NNO na portálu www.zapojimse.cz vybrali

pomoc právě ZO ČSOP Kněžice. Kooperativa hradí zaměstnancům den jako plně odpracovaný a přispívá NNO na pracovní pomůcky a občerstvení dobrovolníků. Dne 4. 6. 2010 se 18 zaměstnanců tří poboček Kooperativy (Pelhřimov, Havlíčkův Brod, Jihlava) sešlo ve Vladislavi na Třebíčsku, aby

svou celodenní práci přispěli k záchraně výjimečného, rozsáhlého a přírodně cenného území bývalých tradičních pastvin. Po krátké exkurzi na lokalitě pod vedením pracovníka ZO ČSOP Kněžice se odvážní pracovníci zaškolili v ručním kosení, jiní se zapojili do hrabání a další vyřezávali suché keře janovce, aby se posléze za dobře odvedenou práci odměnili špekáčky opečenými na ohni.

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

PŘIPRAVUJEME...

BRTNICE

JARNÍ EXKURZE NA UKÁZKOVÉ ZAHRADY V DOLNÍM RAKOUSKU (25. 6. – 27. 6.)

Tuto mimořádnou třídenní exkurzi pro pedagogy škol, školek, školských zařízení a středisek ekologické výchovy chceme směřovat na ukázkové zahrady v Dolním Rakousku. Navštívíme ukázkové zahrady v rámci hnutí „Přírodní zahrady“ (Natur im Garten), návštěvnické centrum NP Donauauen a zážitkové zahrady základních a mateřských škol. Akce je akreditována v rámci DVPP.

Iveta Machátová (iveta.machatova@chaloupky.cz)

ČESKO-RAKOUSKÝ SEMINÁŘ (19. – 21. 8.)

Chaloupek o.p.s. jako partner česko-rakouského projektu „Přírodní zahrady bez hranic“ připravuje česko-rakouský seminář na téma školních zahrad a veřejných prostranství. Začneme exkurzí po školních zahradách v Českých Budějovicích. Poté se přesuneme na Chaloupek, kde se budeme se věnovat praktickým aktivitám. Navštívíme také Myslibořice, Groß-Siegharts a vzdělávací středisko Unterwasserreich u obce Schrems.

Iveta Machátová (iveta.machatova@chaloupky.cz)

CHALOUPKY

AGROVÍKEND (22. – 24. 8.)

Z důvodu nízkého počtu účastníků byl agrovíkend přesunut na konec prázdnin a proběhne v termínu od 22. do 24. srpna (neděle až úterý) 2010. Program zůstává zachován.

Martin Kříž (martin.kriz@chaloupky.cz)

OSTRŮVEK

SEMINÁŘE - KRABICE VODY A KRABICE PTÁKŮ (14. 6.)

Obsahem metodického semináře je ukázka výukových pomůcek Rezekvítku. Účastníci budou seznámeni s metodikou využití pomůcek, některé aktivity si i prakticky vyzkouší, navíc si všichni odnesou dárek v podobě některé z publikací vydaných Rezekvítkem.

DÁL NÝM VÝCHODEM

Cestopisná přednáška Radovana Jirků. Začátek v 17:00

Jana Audy (jana.audy@chaloupky.cz)

NA POMOC JARNÍ PŘÍRODĚ (11. 6.)

Přijďte si protáhnout těla a pomoci přitom přírodě. Zveme pilné dobrovolníky, známé i neznámé, staré i nové tváře, prostě všechny, kdo chtějí strávit víkend na Vysočině smysluplnou prací mezi podobně nadšenými lidmi. Je na čase vytáhnout po zimě ze skříní voňavé holínky, pláštěnky a kosácké hučky.

SETKÁNÍ S PŘÍRODOU (12. 6.)

Návštěva ekologické farmy ZO ČSOP Kněžice s chovem ovcí spojená s terénní vycházkou na významnou lokalitu Salátův kopec. Tato lokalita je zachovalou obecní pastvinou s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů typických pro suchá, slunná stanoviště.

PŘÍRODOVĚDNÁ VYCHÁZKA ZA HNĚDÁSKEM ROZRAZILOVÝM (26. 6.)

Dvouhodinová vycházka přes stráž za Opatovem k rybníku Zlatomlýn s výkladem, ukázkou běžných i vzácných druhů rostlin a hmyzu a malou soutěží pro děti.

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

VÍCE INFORMACÍ O NAŠICH AKCÍCH NA www.chaloupky.cz

INFORMACE Z ČSOP...

PÉČE O PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ DĚDICTVÍ OPATOVA

Okolí Opatova tvoří převážně zemědělská krajina a produkční smrkové lesy, přesto zde najdeme mozaiku drobných přírodních lokalit mimořádného významu. Bezesporu nejceněnější z hlediska rozsahu a zchovalosti jsou rašelinné louky v tzv. Opatovských zákopech. Zde se vyskytuje celá řada ohrožených druhů rostlin a živočichů jako např. vrba rozmarýnolistá, všivec ladní, rosnatka okrouhlostá nebo početná populace prstnatce májového. Z živočichů jsou to např. hnědásek rozrazilový nebo vážka lesklice severská.

ZO ČSOP Kněžice společně s městysem Opatov a Sokolem Opatov podala projekt do grantového řízení Nadace VIA (www.nadacevia.cz) v rámci programu „ČSOP a Poštovní spořitelna na podporu regionů“. Projekt nese název „Péče o přírodní a kulturní dědictví obce Opatov na Moravě“ a byl úspěšně podpořen. Cílem tohoto pilotního projektu je zvýšit zájem občanů Opatova na Moravě o přírodní a kulturní hodnoty v jejich obci a okolí, povzbudit je k vlastní aktivitě v ochraně obecního přírodního a kulturního dědictví a vybudovat fungující partnerství mezi občany obce, ČSOP Kněžice a veřejnou správou.

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

PROJEKT NA ZÁCHRANU MODRÁSKA HOŘCOVÉHO

V roce 2009 byli pracovníci ZO ČSOP Kněžice upozorněni svými kolegy botaniky z Telčska na lokalitu jižně od obce Štítary na Znojemsku, kde byl na zarůstajících svazích nad Štítarským potokem zaznamenán výskyt více než 100 jedinců hořce křížatého (*Gentiana cruciata*). Po první návštěvě lokality ZO ČSOP Kněžice potvrdila také výskyt malé izolované populace kriticky ohroženého modráska hořcového

(*Maculinea alcon rebeli*), jehož životní cyklus je svázán s touto rostlinou. Jelikož se jedná o do té doby neznámou lokalitu jedné z posledních populací modráska hořcového na území ČR, ihned byl osloven vlastník, kterým je obec Štítary, s žádostí o odkoupení či pronájem těchto pozemků ZO ČSOP Kněžice.

Projekt „Záchrana lokality kriticky ohroženého modráska hořcového u obce Štítary na Znojemsku“ vytvořený ZO ČSOP Kněžice ve spolupráci s obcí Štítary byl grantovou komisí podpořen částkou 74 700 Kč programem Strom života Nadace Partnerství (www.nadacepartnerstvi.cz). Cílem projektu je jednak zajistit realizaci akutních zásahů ve prospěch tohoto ohroženého druhu a jednak seznámit místní obyvatele s významem lokality a způsobem péče o ni.

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

Tento projekt byl vytvořen za finanční podpory SFŽP ČR a MŽP.

VÍCE INFORMACÍ O PROJETKECH NA www.chaloupky.cz

ZAJÍMAVOSTI Z PŘÍRODY... ZE ŽIVOTA MODRÁSKA HOŘCOVÉHO

Vztahy mezi jednotlivými organismy v přírodě bývají velice složité. Názornou ukázkou toho, jak existence jednoho vzácného druhu na louce závisí na jiném vzácném druhu, je vztah mezi hořcem křížatým a modráskem hořcovým. Samičky modráska od konce června do poloviny července kladou bílá vajíčka zvnějšku na květy hořců. Vylíhlé housenky se dostanou do semeníku a ten následně vyžírají. Za dva až čtyři týdny si housenky prokoušou otvor v dolní části semeníku a vypadnou z květu pod rostlinu. Zde čekají, až je seberou mravenci (zde nutno podotknout, že toto provede pouze jeden konkrétní druh mravence), kterého obelstí tím, že "voní" jako on. Mravenci larvu odnesou do mraveniště, kde se o ni starají dokonce ještě lépe než o vlastní larvy. Na jaře následujícího roku se larvy zakuklí a v červnu čerstvě vylíhlí modrásci opouštějí mraveniště. Tento cyklus se každoročně opakuje, avšak... Hořec křížatý vyžaduje ke své obnově nezapojenou a narušovanou vegetaci, kteréžto lze dosáhnout kosením či ještě lépe pasením, jinak populace hořce na dané lokalitě stárne, až časem vyhyne a s ním i jeho modrásek ...

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

Modrásek hořcový